

ת"פ 19316/12/19 - מדינת ישראל נגד מנחם חן

בית משפט השלום בירושלים

ת"פ 19316-12-19 מדינת ישראל נ' חן

בפני כבוד סגן הנשיא ירון מינטקביץ
בעניין: מדינת ישראל ע"י עו"ד בועז ביטון

המאשימה

נגד

מנחם חן ע"י עו"ד אופיר כהן

הנאשם

גזר דין

רקע

הנאשם הורשע על פי הודאתו בקבלת דבר במרמה.

על פי עובדות האישום, ביום 18.5.15 רכב הנאשם על אופנים בהרי יהודה, בין כסלון ללטרון, כרכיבת פנאי להנאתו. במהלך הרכיבה נפל הנאשם ונחבל. למקום הוזעק אמבולנס, אך הנאשם סרב לפינוי והגיע באופן עצמאי לבית החולים הדסה עין כרם לקבלת טיפול רפואי.

ביום 21.12.15 הגיש הנאשם למוסד לביטוח לאומי תביעה לקבלת גמלה. בתביעה הצהיר הנאשם בכזב, כי ביום 18.5.15 רכב על אופניים ברחוב הרצוג בירושלים במהלך עבודתו, נפל ונחבל ופנה לקבלת טיפול רפואי. בתביעה טען הנאשם כי בשל התאונה נעדר מעבודתו מיום 18.5.15 עד יום 11.10.15. בעקבות מצג השוא קיבל הנאשם מהמוסד לביטוח לאומי תשלום של 28,736 ש"ח.

ביום 6.4.16 הגיש הנאשם תביעה לקבלת גמלת נכות בשל תאונה עבודה ושב והצהיר בכזב, כי נפל מאופניו במהלך עבודתו. בעקבות מצג שוא זה קיבל הנאשם מהמוסד לביטוח לאומי בין החודשים אוגוסט 2015 ועד אפריל 2018 גמלאות בסכום כולל של 101,300 ש"ח.

טיעוני הצדדים

ב"כ המאשימה הפנה לחומרת מעשי הנאשם ופגיעתם בערכים מוגנים ובהם הנזק שנגרם לקופת המוסד לביטוח לאומי וכן לפגיעה באמון שהמוסד אמור לרחוש לפונים אליו לקבלת גמלה. עוד הפנה לכך שמדובר בעבירות אשר קשה לגלותן, ועניין זה מחייב החמרה בענישה לשם הרתעה. לאור אלה ביקש לקבוע כי מתחם העונש ההולם הוא מאסר, לתקופה שבין מספר חודשים שניתן לשאת בה בעבודות שירות, ועד שנה. בשל נסיבותיו האישיות של הנאשם ביקש להשית עליו עונש של כחצי שנה מאסר בעבודות שירות.

ב"כ הנאשם ביקש לבטל את הרשעתו ולהשית עליו של"צ וצו מבחן. בטיעונו הפנה לנסיבותיו האישיות של הנאשם ולהערכת שירות המבחן, כי רקע המעשים אינו כלכלי אלא ביטוי למצוקה של הנאשם. כמו כן הפנה לכך שמדובר

באירוע בודד, שאינו מאפיין את דרכו של הנאשם, וכי הנאשם הגיע להסדר עם המוסד לביטוח לאומי והוא מחזיר את הסכום שהתקבל במרמה (הוצגו מסמכים לעניין זה, מהם עולה כי הנאשם שילם עד כה סכום של כ- 10,000 ש"ח). לעניין ההרשעה טען, כי היא תפגע בעיסוקו של הנאשם ובפרנסתו.

הנאשם ביקש לומר את המילה האחרונה. בדבריו הביע צער וחרטה על מעשיו ואמר כי מדובר במעשה של "שטות חסרת הגיון" שנעשה ללא תכנון או זדון, שכן היה לו ביטוח פרטי והיה יכול לקבל פיצוי ממקור אחר. כמו כן הפנה לנסיבותיו האישיות והמשפחתיות.

מתחם העונש ההולם

הנאשם נפל כאשר רכב על אופניו רכיבת פנאי, ולאחר חצי שנה הגיש תביעה למוסד לביטוח לאומי בה טען בכזב כי נפגע במהלך עבודתו. לאחר מספר חודשים הגיש תביעה נוספת, לקבלת גמלה. בשל התביעות הכוזבות קיבל הנאשם במרמה סכום כולל של 130,000 ש"ח, אשר לא היה זכאי לקבלו. מדובר במעשה עבירה מתוכנן ומתמשך, אשר התבצע לאורך תקופה של מעל שנתיים.

התקשיתי לקבל את הטענה, כי הרקע למעשה לא היה כלכלי, אלא נבע מקשיים רגשיים של הנאשם. שורת ההגיון נותנת, כי אדם המרמה גורם מבטח ומקבל סכומי כסף שאינו זכאי להם, פועל למען בצע כסף ולא על מנת למלא חסכים רגשיים, ולא ראיתי לתור אחר הסברים רחוקים למעשיו של הנאשם.

העבירות פגעו בקופת המוסד לביטוח לאומי פגיעה ממשית. כמו כן מעשה מרמה כזה מקשה על נפגעים אמיתיים לקבל פיצוי המגיע להם, בשל החמרת הבדיקות והחשש ממעשי מרמה. מעבר לכך, מצאתי טעם בטענה כי בשל הקלות שבביצוע עבירות דומות והקושי בגילויין, יש מקום להחמיר עם מבצעייהן מטעמי הרתעה.

שיקול נוסף אותו יש להביא בחשבון הוא, כי יש הרואים במי שמבצעים עבירות דומות, כאילו אין במעשיהם פגם מוסרי, או כי אין קרבן למעשיהם. על בתי המשפט להעביר את המסר כי דינו של אדם המרמה את המוסד לביטוח לאומי (או כל גוף אחר של המדינה) על מנת לקבל במרמה סכומי כסף, או להמנע מתשלום שהוא חייב בו, כדינו של כל אדם השולח ידו לכיס חברו.

בקביעת המתחם יש להביא בחשבון את סכום המרמה ותקופת ביצוע המעשים. לאור אלה, מתחם העונש ההולם נע בין מאסר קצר שניתן לשאת בו בעבודות שירות, ועד שנה מאסר.

נתונים שאינם קשורים לעבירה

הנאשם יליד 1963, נשוי ואב לחמישה ילדים. עובד כיועץ איטום. אין לחובתו הרשעות קודמות.

תסקיר שירות המבחן מפרט את קורותיו של הנאשם ונסיבותיו האישיות והמשפחתיות, אשר מטעמי פרטיות לא ארחיב ביחס אליהן, ואסתפק בציון העובדה כי אשת הנאשם סובלת מנכות ואחת מבנותיו סובלת מלקות משמעותית. עוד עולה מהתסקיר, כי הנאשם מנהל אורח חיים נורמטיבי ומתפקד באופן תקין במישור התעסוקתי והמשפחתי.

הנאשם קיבל לפני שירות המבחן אחריות על מעשיו והביע חרטה עליהם. כמו כן הנאשם הסביר שהיה יכול לקבל פיצוי מביטוח פרטי שהיה לו ותלה את מעשיו במצוקה אותה חש בשל חשש לעתידו ופרנסתו בשל התאונה.

שירות המבחן העריך, כי ברקע העבירות מניעים רגשיים הנובעים מהצורך של הנאשם בפיצוי עצמי, על רקע חסכים שונים. כמו כן השירות העריך, כי הנאשם מתאים להליך טיפולי, אשר יפחית סיכון להישנות עבירות דומות, וציין כי הנאשם הסכים לכך. לאור אלה המליץ השירות להשית על הנאשם 100 שעות של"צ וצו מבחן.

דין והכרעה

מכלול השיקולים פועל לזכות הנאשם: מדובר באדם נורמטיבי, המתמודד עם אתגרים לא קלים במישור המשפחתי, ואשר קיבל אחריות למעשיו, הביע עליהם חרטה והחל לפצות את הקרוב. כמו כן, עיקר העבירה בוצע בשנת 2015 (אם כי הגמלאות שולמו לנאשם לאורך תקופה, עד שנת 2018, ועל כן מדובר בעבירה נמשכת).

מנגד, מדובר באדם בוגר, אשר היה מודע למשמעות מעשיו. כמו כן, התקשיתי לקבל את דברי הנאשם, כאילו מדובר במעשה שטות חסר הגיון שנעשה ללא זדון או כוונה. הנאשם הגיש את התביעה הכוזבת חצי שנה לאחר שנפל מאופניו, ושב והגיש תביעה כוזבת שניה לאחר מספר חודשים נוספים. לא ראיתי כי העובדה שהנאשם היה יכול לקבל פיצוי ממבטח פרטי מלמדת על כך שהמניע לעבירה אינו כלכלי. כפי שהערתי למעלה, הסיבה המתבקשת למעשים היא קבלת גמלה כספית נכבדה שהנאשם לא היה זכאי לה. ההסברים האחרים להתנהלותו של הנאשם, כפי שעלו בתסקיר שירות המבחן, אינם משכנעים והתקשיתי לתת להם משקל.

נתונים אלה מצדיקים להשית על הנאשם עונש בצידו הנמוך של המתחם, קרוב לתחתיתו, אך אין כל הצדקה לחרוג ממתחם העונש ההולם מטעמי שיקום - ואזכיר כי הנאשם מתפקד באופן תקין בכל המישורים ואינו זקוק לשום שיקום.

נתתי דעתי לבקשה לביטול ההרשעה, אך דינה להדחות: מדובר במעשה מרמה מתוכנן, שהנאשם נהנה מפירותיו לאורך שנים, ואין מדובר במעידה רגעית, ועל כן מראש אין המעשה נכנס בגדר החריגים לכלל שדינו של מי שעבר עבירה להיות מורשע בה. מעבר לכך, הנאשם לא הצביע על כל נזק שעלול להגרם לו כתוצאה מההרשעה. דברי ב"כ הנאשם, כי עבודתו כיועץ איטום עלולה להפגע, לא נתמכו בכל ראייה ונראה כי מדובר באמירה בעלמא ללא ביסוס.

לפיכך גוזר על הנאשם את העונשים הבאים:

א. ארבעה חודשי מאסר בפועל שירוצו בעבודות שירות. תחילת ריצוי העונש ביום 17.11.20. ככל שלא יקבל הנאשם הנחיה אחרת, עליו להתייצב עד השעה 8:00 במשרדי הממונה על עבודות שירות במחוז הדרום. ככל שיהיה צורך בשינוי מקום ההשמה או מועד תחילת הריצוי, הדבר יעשה על ידי הממונה על עבודות השירות ללא צורך בצו שיפוטי נוסף.

ב. ארבעה חודשי מאסר, בו לא יישא אלא אם יעבור עבירה שיש בה יסוד של מרמה תוך שלוש שנים מהיום.

ג. צו מבחן לשנה. הנאשם מוזהר שאם לא יעמוד במבחן יגזר דינו מחדש.

לטעמי, בשל אופי העבירה היה מקום גם להשית על הנאשם קנס כספי, אך המאשימה לא עתרה לכך, ולא ראיתי להחמיר עם הנאשם מעבר לעמדתה (ואני ער לבקשה לתיקון פרוטוקול מיום 7.5.20, אך מכיוון שהמאשימה לא הגישה את הבקשה כפי שהוריתי, לא ראיתי לדון בה).

זכות ערעור לבית המשפט המחוזי בירושלים תוך 45 יום.

ניתן היום, כ"ז תמוז תש"פ, 19 יולי 2020, במעמד הצדדים.